2.4.4. Erakorralise seisukorra kestus ja territoriaalne ulatus

Erakorraline seisukord kuulutatakse Riigikogu koosseisu häälteenamusega välja kuni kolmeks kuuks. Riigikogu võib põhjendatud vajaduse korral erakorralist seisukorda pikendada kuni kolm kuud korraga. Erakorralise seisukorra pikendamise eeldus on seega põhjendatud vajadus ning pikendamine ei toimu automaatselt, vaid eeldab samasugust otsustusprotsessi, mis eelnes erakorralise seisukorra väljakuulutamisele. Põhjendatud vajadus on jätkuv oht põhiseaduslikule korrale, mis nõuab erakorralise seisukorra lahendamiseks ettenähtud meetmeid ja volituste rakendamist. Vabariigi Valitsusel või Vabariigi Presidendil tuleb teha Riigikogule ettepanek erakorralise seisukorra pikendamiseks, järgides sama protseduuri, mida erakorralise seisukorra väljakuulutamisel (presidendi või valitsuse poolt ettepaneku esitamine, Riigikogus ettepaneku heakskiitmine). Oluline on märkida, et Riigikogu ei tohi ilma eelnevalt Vabariigi Valitsuse või Vabariigi Presidendi ettepanekuta erakorralist seisukorda välja kuulutada.

Erakorraline seisukord kehtib kogu riigis, kuna olukord puudutab kõigi riigiasutuste tegevust ja riigi toimimist ning kogu ühiskonna korraldust.

Erakorralise seisukorra kehtestamine toob kaasa järgmise:

1. asutused, KOV-id ja ettevõtjad täidavad püsivaid kriisiülesandeid;
2. Riigikantselei koordineerib täidesaatva riigivõimu asutuste tegevust kriisiolukorra lahendamisel;
3. Päästeamet toetab kriisiolukorra lahendamise eest vastutavat asutust teabevahetuse ja koostöö korraldamisega ja nõustab kohaliku omavalitsuse üksusi;
4. kriisiolukorra lahendamise eest vastutav asutus võib anda täidesaatva riigivõimu asutusele, kohaliku omavalitsuse üksusele või muule avaliku võimu kandjale korraldusi kriisiolukorra lahendamiseks;
5. kriisiolukorra juht (peaminister) võib anda korraldusi ministrile või kriisiolukorra lahendamise eest vastutavale asutusele, kui minister / lahendav asutus ei tee seda ise või piisavalt operatiivselt;
6. võimaluse rakendada isikutele püsiva kriisiülesande täitmiseks ameti- ja töökohajärgset töökohustust;
7. võimaluse anda isikule täiendavaid töö- ja teenistusülesandeid ja vajaduse korral saata ta neid täitma teise ametiasutuse või isiku juurde ning väljapoole tema alalist töö- või teenistuskohta;
8. õiguse teha riiklikku järelevalvet kohaldatud piiravate meetmete täitmise üle;
9. võimaluse kohaldada järgmisi piiravaid meetmeid: kohustada sideettevõtjat piirama lõppkasutajale sideteenuse osutamist või sellele juurdepääsu, liikumispiiranguid, teadete ja õigusaktide avaldamise kohustust;
10. asja sundkasutamise ja sundvõõrandamise õiguse (nt Päästeameti poolt evakuatsiooniks või varjumiseks);
11. avalike kogunemiste, koosolekute korraldamise ja pidamise keelamise;
12. finantssektori erandid (§ 35);
13. võimaluse rakendada kodanikukohustust (ühekordne töökohustus);
14. võimaluse anda ühekordseid kriisiülesandeid;
15. Kaitseväele võimaluse kalduda põhjendatud juhtudel kõrvale määruste, korralduste,

otsuste või käskkirjadega kehtestatud normide täitmisest;
16. võimaluse rakendada kriisiolukorra ajal töösuhete regulatsiooni ka erasektorile;
17. õiguse vähendada ühepoolselt riigieelarvest rahastatava asutuse ja isiku juures töötava ametniku palka ja töötaja töötasu;
18. võimaluse kohaldada haldusmenetluse ja riigivastutuse erandeid;
19. Kaitseväele võimaluse põhjendatud vajaduse korral anda korraldusi asutustele ja KOV-idele;
20. Riigi Kaitseinvesteeringute Keskusele, Kaitseväele, Päästeametile ja Vabariigi Valituse volitatud valitsusasutusele õiguse võtta asju sundkasutusse ja sundvõõrandada;
21. võimaluse kohaldada kaitseväekohustuslaste ja kriisitöökohal olijate suhtes Eestist lahkumise piirangut;
22. isikut tõendava dokumendi kaasas kandmise kohustuse;
23. Vabariigi Valitsusele võimaluse anda Politsei- ja Piirivalveametile ning Kaitsepolitseiametile õiguse kasutada sõjarelvi, kui see on vajalik riigikaitselise kriisiolukorra lahendamiseks;
24. Kaitseväele võimaluse saada enda kasutusse tsiviilraadiosagedusi ning tagada õhuruumi kaitse ja kontroll;
25. Vabariigi Valitsusele võimaluse otsustada riigieelarve muutmine selliselt, et raha läheks riigi sõjaliseks kaitsmiseks, ning otsustada 10% ulatuses selle rakendamine juba enne Riigikogu otsust, nt vajadusel hakata valmidust tõstma ning liitlaste siia toomist ette valmistama.

Vabariigi Valitsus võib volitada Kaitseväge kohaldama riigikaitselise kriisiolukorra lahendami-seks piiravaid meetmeid (volitust võib anda juba tavaolukorras, kui kriisiplaan on koostatud ja meetmete vajadus planeerimisel ilmnenud):

1. sideteenuse ja sidevõrgule juurdepääsu piiramine;
2. liikumise piiramine;
3. avaliku kogunemise, koosolekute korraldamise ja pidamise keelamine;
4. isikut tõendava dokumendi kaasas kandmise kohustuse kehtestamine.

Vabariigi Valitsus võib määrusega volitada Kaitseväge tegema riiklikku järelevalvet kõnealuste meetmete täitmise üle ja kohaldama KorSis sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid, kui need on vastava meetme täitmise tagamiseks kohased ja vajalikud:

1. küsitlemine ja dokumentide nõudmine;
2. kutse ja sundtoomine;
3. isikusamasuse tuvastamine;
4. isikusamasuse tuvastamine erilise tuvastusmeetmega;
5. isikuandmete töötlemine jälgimisseadmestiku kasutamisega;
6. isikuandmete töötlemine andmete saamisega sideettevõtjalt;
7. viibimiskeeld;
8. sõiduki peatamine;
9. isiku kinnipidamine;
10. turvakontroll;
11. isiku läbivaatus;
12. vallasasja läbivaatus;

13. valdusesse sisenemine;
14. valduse läbivaatus;
15. vallasasja hoiule võtmine.

Erakorralise seisukorra ajal võib lisaks eeltoodule rakendada järgmisi meetmeid:

1. Kaitseväel on võimalik põhjendatud vajaduse korral jätta täitmata sõjaseisukorra ajal norme, mis vahetult takistavad riigi sõjalist kaitsmist (nt relvade ja laskemoona koguste piirangud, looduskaitsealade regulatsioonid, liiklusseaduse sätted jne);
2. keelutund, ettevõtja, ühingu ja sihtasutuse tegevusele tingimuste seadmine või tegevuse peatamine, majandustegevuse piiramine, streikide ja töösulgude keelamine, meedia-teenuste osutamise piiramine, infoühiskonna teenuste piiramine, teabele juurdepääsu piiramine, sidevahendite kasutamise piiramine, sõnumisaladuse ja kodu, perekonna- ja eraelu puutumatuse õiguse piiramine, rahaliste hüvitiste ja toetuste maksmise piiramine.

Vabariigi Valitsus võib erakorralise seisukorra ajal:

1. peatada osaliselt või täielikult Vabariigi Valitsuse, ministri, valla- ja linnavolikogu või valla- ja linnavalitsuse määruse täitmise või kehtivuse, kui see takistab kriisiolukorra lahendamist;
2. tunnistada osaliselt või täielikult kehtetuks kriisiolukorra ajal antud ministri, valla- ja linnavolikogu või valla- ja linnavalitsuse määruse, kui see takistab kriisiolukorra lahendamist;
3. lubada asutustel ja KOV-idel jätta täitmata ülesanded, mida ei ole mõistlik kriisiolukorra ajal täita, kui need takistavad riigikaitseliste ülesannete täitmist.

Viimati uuendatud 17.09.2026